

Asia: VN/10574/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI SÄHKÖN JA ERÄIDEN POLTTOAINEIDEN VALMISTEVEROSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA (VN/10574/2025)

Fortum Oyj kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi ja toteaa seuraavaa.

Puhdas siirtymä on Suomelle valtava mahdollisuus ja sen edellytys on pitkäjänteinen ja ennakoitava lainsäädäntöympäristö. Pääministeri Orpon hallitusohjelman tavoitteena on lisätä Suomen kilpailukykyä ja houkuttelevuutta teollisille investoinneille kaksinkertaistamalla puhtaan sähkön tuotannon. Investoinnit uuteen sähköntuotantoon eivät synny ilman uusia sähköä kuluttavia investointeja.

Datakeskukset ovat osa kriittistä infrastruktuuria, ja niillä on tärkeä rooli paitsi yhteiskunnan digitalisaatiossa myös puhtaassa siirtymässä. Onkin tärkeää, että datakeskuksia koskeva verotus ja lainsäädäntö on ennakoitavaa ja varmistaa kilpailukykyisen investointiympäristön.

1 ENNAKOIMATTOMAT MUUTOKSET VAARANTAVAT INVESTOINNIT

Orpon hallitusohjelmassa linjataan tavoitteeksi edistää datakeskuksien sijoittumista Suomeen huomioiden sähköverkkojen liityntämahdollisuudet sekä hukkalämmön hyödyntämisen kaukolämmössä.

Valtiovarainministeriön ehdotus (Ministerin ilmoitus viestipalvelu X:ssä 4.3.) datakeskusten ja kaivosten sähköveron muutoksista tuli sekä datakeskus-, kaivos- että energia-alan toimijoille yllätyksenä. Myös luonnos hallituksen esitykseksi tuli lausunnoille hyvin pikaisesti ja erittäin lyhyellä lausuntoajalla. Tämä ei vahvista luottamusta hallitusta kohtaan pitkäaikaisten investointien edistäjänä.

Ennakoimattomat verolinjaukset ovat uhka Suomen maineelle vakaana ja ennustettavana toimintaympäristönä. Tämä voi vaikuttaa negatiivisesti myös muihin Suomen kipeästi kaipaamiin teollisiin investointeihin.

Yritysten toimintaympäristöön kohdistuu nyt monenlaista epävarmuutta myös geopolitiittisen myllerryksen seurauksena. Kotimaisin toimin ei pitäisi enää lisätä epävarmuutta nopeasti toteutetuilla regulaatiomuutoksilla.

2 VEROMUUTOKSEN VAIKUTUKSET ON SELVITETTÄVÄ ERITYISESTI DATAKESKUSTEN OSALTA

Datakeskukset toimivat globaaleilla markkinoilla ja Suomi kilpailee datakeskusinvestoineista sekä Pohjoismaiden että Euroopan tasolla. Suomen kilpailukykyyn säilyminen varsinkin nykyisessä epävarmassa globaalissa tilanteessa edellyttää päätöksentekoa, joka perustuu tarkkaan ja harkittuun tilannekuvaan. Tämä edellyttää selvitystä, joka kattaa sekä globaalisti toimivat datakeskustoimijat että edellä mainittujen markkina-alueiden vetovoimatekijät. Fortum on aktiivinen erityisesti suurten datakeskushankkeiden alkuvaiheen kehityksessä Suomessa ja tiedämme, että kilpailu niiden saamisesta Suomeen on kovaa. Tällä hetkellä tärkeimmät datakeskuskeskittymät Euroopassa ovat Dublin, Lontoo, Amsterdam ja Frankfurt. Investointien ennustetaan kohdistuvan näille alueille jatkossakin, mutta viimeisten viiden vuoden aikana datakeskustoimijoiden kiinnostus myös Suomea kohtaan on merkittävästi kasvanut. Tämän kehityksen varmistamiseksi ehdotetun muutoksen vaikutukset Suomen houkuttelevuuteen ja kilpailukykyyn tulisi selvittää laajasti.

Huomioiden datakeskusinvestointien taloudellisen merkittävyyden ehdotetun sähköveromuutoksen vaikuttavuusarvio on puutteellinen. Datakeskusten verovaikutusarviot rajoittuvat vain sähköveroon, eikä laajempaa analyysiä ole tehty. Esimerkiksi vaikutuksia yhteisöverokertymään ei ole arvioitu. Myöskään työllisyysvaikutuksia ei ole huomioitu. Ehdotuksen vaikuttavuusarviossa ei ole mukana ollenkaan arvioita investoinneista; ei datakeskusten erittäin merkittävän rakennusinfraan osalta eikä palvelinten investoinneista (ja uudelleen investoinneista).

Esimerkiksi Norjassa tehdyn (Samfunnsøkonomisk Analyse AS, 2024) selvityksen mukaan Norjan datakeskusala (noin 500 MW kapasiteettia) työllisti suoraan 4 400 HTV ja ala tuotti arvonlisää 390

miljoonaa euroa vuonna 2024. Vuonna 2031 työllisyysvaikutuksen arvioidaan nousevan tasolle 13 400 HTV.

Datakeskusten yhteiskunnalliset ja aluetaloudelliset vaikutukset Suomessa tulisi selvittää.

3 DATAKESKUKSET EDISTÄVÄT INVESTOINTEJA PUHTAASEEN ENERGIAN TUOTANTOON

Suomen tärkein kilpailutekijä datakeskusinvestointien saamisessa on puhdas ja edullinen sähkö. Suomen sähköjärjestelmä pohjautuu pitkälti CO₂-päästöttömiin energianlähteisiin ja meillä on mahdollisuus rakentaa lisää erityisesti tuuli- ja aurinkovoimaa. Suomessa on tällä hetkellä useita tuulivoimahankkeita, jotka odottavat sopivaa sähkönostajaa ja uutta sähkönkysyntää. Yksi Fortumin strategisista tavoitteista on kehittää Pohjoismaissa rakennusvalmiita maatuuli- ja aurinkovoimahankkeita yli 800 MW vuoden 2026 loppuun mennessä. Yksistään Fortumilla on tällä hetkellä hankkeita luvituksessa noin 5 000 MW edestä.

Toisin kuin ehdotuksen perusteluissa annetaan ymmärtää, uusien tuuli- ja aurinkovoimaloiden investointipäätöksissä ei keskeisenä tekijänä ole tuotannon keskihinta pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla vaan tyypillisesti uusiutuvan energian investoinnit tarvitsevat tuottamalleen sähkölle ostajan, joka sitoutuu hankkeeseen pitkäaikaisella sähkönostosopimuksella (PPA).

Useilla datakeskustoimijoilla on kunnianhimoiset ilmastotavoitteet ja globaalilla tasolla ne ovat suurimpia uusiutuvan energian kuluttajia. Investoinnit uusiin datakeskuksiin tulisivat mahdollistamaan investointeja myös uusiin energian tuotantohankkeisiin. Näin Suomen sähkönkulutuksen ja -tuotannon tasapaino säilyy.

Sähköveroluokan muutos voi hidastaa puhtaan siirtymän investointeja ja energiamurroksen toteutumista Suomessa.

4 HUKKALÄMMÖN HYÖDYNTÄMINEN ON TÄRKEÄ OSA LÄMMITYKSEN PÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISTÄ

Päästötön lämmöntuotanto perustuu hukkalämpöjen hyödyntämiseen, lämmöntuotannon sähköistämiseen ja polttavasta tuotannosta luopumiseen.

Datakeskuksissa lämmöksi muuttuva sähkö on yksi parhaista hukkalämmönlähteistä kaukolämpöverkkoon tasaisen kuorman, korkean käytettävyyden ja hyvän hyötysuhteen vuoksi. Moniin Suomessa suunnitteilla, rakentamisvaiheessa tai hankekehitysvaiheessa oleviin

datakeskusinvestointeihin liittyy odotuksia hukkalämmön hyödyntämisestä ja suunnitelmia olemassa olevan fossiilisen lämmöntuotannon ja biomassan polttamisen korvaamisesta.

Espoon kaukolämpöverkon lämmöntuotannosta 40 % perustuu tulevaisuudessa datakeskusten hukkalämpöihin. Useita muita merkittäviä hukkalämmönhyödyntämishankkeita on käynnissä. Näitä hankkeita, joilla on suuri merkitys koko lämmityssektorin hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä, ei saa vaarantaa.

Lämmöntalteenottojärjestelmän rakentaminen isossa mittakaavassa voi olla satojen miljoonien eurojen investointi. EU:n energiatehokkuusdirektiivi EED velvoittaa datakeskuksille lämmöntalteenoton ja hyödyntämisen, jos se on teknistaloudellisesti mahdollista. Nykyinen sähköverolain muotoilu, jossa alempaan veroluokkaan pääseminen kannustaa lämmöntalteenottoa, tekee lämmöntalteenoton vaatimista investoinneista taloudellisesti mahdollisia.

Kaukolämmön lisäksi datakeskusten hukkalämpöä voidaan soveltuvin osin jalostaa myös teollisuuden erilaisiin lämmöntarpeisiin. Teollisuuslämmön lämpötilatasot ja käyttöprofiilit ovat usein kaukolämpöä haastavammat, jolloin hukkalämmön hyödyntäminen saattaa vaatia kaukolämpöä suurempia investointeja. Siksi on perusteltua ulottaa sähköveroluokkaa II kattamaan tätä kokonaisuutta.

Näkemyksemme mukaan alempi sähköveroluokka tulee säilyttää datakeskustoimijoilla vähintään niiltä osin, kun kapasiteetille on rakennettu lämmöntalteenottojärjestelmä ja energiaa kierrätetään lämmöksi kaukolämpöverkkoon tai muuhun hukkalämmön hyötykäyttöön.

Lisätietoja:

Juha Ruokonen, päällikkö, viestintä ja yhteiskuntasuhteet (juha.ruokonen@fortum.com, +358400918322)

Ruokonen Juha
Fortum Oyj